

Bruksela, 9 lipca 2025 r.
(OR. en)

11459/25

COMPET 718
IND 268
MI 523
ENT 128
CHIMIE 68
CLIMA 265
EMPL 358
ENER 365
ENV 688
FISC 165
POLCOM 157
RECH 324
SAN 451
SOC 511
UD 151

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	9 lipca 2025 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2025) 530 final
Dotyczy:	KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW Plan działania na rzecz europejskiego przemysłu chemicznego

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2025) 530 final.

Zał.: COM(2025) 530 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Strasburg, dnia 8.7.2025 r.
COM(2025) 530 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Plan działania na rzecz europejskiego przemysłu chemicznego

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I
KOMITETU REGIONÓW**

Plan działania na rzecz europejskiego przemysłu chemicznego

1. WPROWADZENIE

Przemysł chemiczny to przemysł zaopatrujący wiele innych gałęzi przemysłu. Będąc czwartym co do wielkości sektorem wytwórczym w UE, przemysł ten przyczynia się do wyprodukowania ponad 96 % wyrobów gotowych, co sprawia, że stanowi on fundament odporności i konkurencyjności przemysłu UE. Chemikalia mają kluczowe znaczenie w szerokim spektrum zastosowań w strategicznych sektorach, takich jak obronność, czyste technologie i technologie cyfrowe. Europa musi zatem utrzymać silny przemysł chemiczny. Jednocześnie przemysł ten musi przejść na model czystej gospodarki o obiegu zamkniętym, wprowadzając innowacje, wzmacniając swoją globalną konkurencyjność oraz zapewniając ochronę zdrowia ludzkiego i środowiska.

Jednak obecnie sektor ten stoi również w obliczu poważnych wyzwań zagrażających jego pozycji konkurencyjnej i odporności. Od 2003 r. jego udział w światowym rynku zmniejszył się o ponad 50 %, podczas gdy inne regiony, takie jak Chiny, zajęły silną pozycję. Wysokie ceny energii i surowców, napięcia geopolityczne i niski popyt rynkowy osłabiły konkurencyjność producentów zlokalizowanych w UE, co doprowadziło do spadku wskaźników wykorzystania mocy produkcyjnych. W ciągu ostatnich dwóch lat ogłoszono zamknięcie ponad 20 dużych zakładów produkcyjnych¹ w UE, w tym krakerów parowych i innych zakładów wyższego szczebla, w których produkuje się podstawowe surowce chemiczne.

Niniejszy plan działania opiera się na Kompasie konkurencyjności², Pakcie dla czystego przemysłu³ i strategicznym dialogu z przemysłem chemicznym, przeprowadzonym przez przewodniczącą Ursulę von der Leyen 12 maja 2025 r. Określono w nim konkretne środki mające na celu zapewnienie globalnej konkurencyjności europejskiego przemysłu chemicznego i utrzymanie silnej europejskiej bazy produkcyjnej oraz jej modernizację przez podjęcie działań w czterech kluczowych obszarach: 1) wzmocnienie odporności: utrzymanie w UE produkcji mającej krytyczne znaczenie oraz otwarcie nowych rynków, a także ochrona przemysłu UE; 2) zabezpieczenie dostaw energii, wspieranie dekarbonizacji i przejście na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym; 3) tworzenie rynków pionierskich i wspieranie innowacyjności; oraz 4) uproszczenie ram regulacyjnych.

(1) Szacuje się, że te duże zakłady odpowiadają za utratę 10 000–20 000 miejsc pracy.

(2) Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Kompas konkurencyjności dla UE, COM(2025) 30 final.

(3) Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Pakt dla czystego przemysłu: wspólny plan działania na rzecz konkurencyjności i dekarbonizacji, COM(2025) 85 final.

Planowi działania towarzyszy zbiorczy wniosek ustawodawczy w sprawie chemikaliów⁴ mający na celu uproszczenie np. wymogów dotyczących oznakowania, a także akt delegowany w sprawie wodoru niskoemisyjnego⁵. Uzupełnia go wniosek dotyczący rozporządzenia podstawowego w sprawie Europejskiej Agencji Chemikaliów (ECHA)⁶, który jeszcze bardziej upraszcza zarządzanie ramami regulacyjnymi dotyczącymi chemikaliów.

2. ZWIĘKSZANIE ODPORNOŚCI

2.1. Utrzymanie w UE produkcji o krytycznym znaczeniu

Aby zwiększyć konkurencyjność i zachować odporność, UE musi utrzymać i zmodernizować swoje podstawowe zdolności produkcyjne w sektorze chemicznym. Podstawowe surowce chemiczne, takie jak petrochemikalia, amoniak i chlor, są podstawą wielu łańcuchów wartości, od produktów farmaceutycznych po baterie. W ciągu ostatnich trzech lat UE straciła jednak co najmniej 8–10 % zdolności produkcyjnych krakerów, a możliwe zamykanie kolejnych zakładów w przyszłości spowoduje, że całkowita strata wyniesie ponad 20 % zdolności produkcyjnych z 2021 r. Większość nadal istniejących unijnych krakerów, skoncentrowanych w kilku regionach i często połączonych z rafineriami ropy naftowej, to instalacje przestarzałe, w dużym stopniu wykorzystujące jako podstawowy surowiec benzynę ciężką i mniej wydajne niż instalacje należące do ich globalnych konkurentów⁷.

Te słabości strukturalne nie ograniczają się do krakerów parowych. W produkcji innych produktów o krytycznym znaczeniu⁸ dochodziło do rozległych wyłączeń instalacji, co wywoływało efekt domina w całym ekosystemie chemicznym. Wpływa to nie tylko na takie sektory jak tworzywa sztuczne, polimery oraz chemikalia konsumenckie i specjalistyczne, ale stwarza również bezpośrednie zagrożenie dla 200 000 miejsc pracy⁹.

Aby zachować i zmodernizować strategiczne zdolności produkcyjne i łańcuchy wartości, zdekarbonizować ten sektor, zmniejszyć uzależnienia¹⁰ i przyciągnąć odpowiednie umiejętności, Komisja utworzy **sojusz na rzecz chemikaliów o krytycznym znaczeniu**¹¹. Sojusz ten będzie działał jako strategiczna struktura parasolowa umożliwiająca współpracę z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami, tak aby można było określić ryzyko wyłączania zdolności produkcyjnych w tym sektorze i poradzić sobie z tym ryzykiem. Sojusz ułatwi również dyskusje na temat kluczowych wyzwań w obszarze handlu, takich jak zakłócenia równych warunków działania na świecie, uzależnienia łańcuchów dostaw i kwestie dotyczące praw własności intelektualnej, pomagając przemysłowi i Komisji wykrywać na wczesnym etapie potencjalnie szkodliwe gwałtowne

(4) Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenia (WE) nr 1272/2008, (WE) nr 1223/2009 i (UE) 2019/1009 w odniesieniu do uproszczenia niektórych wymogów i procedur dotyczących produktów chemicznych, COM(2025) 531 final.

(5) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) .../... uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1788 przez określenie metodyki oceny ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wynikającego ze stosowania paliw niskoemisyjnych, C 2025 (4674).

(6) Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiej Agencji Chemikaliów oraz zmieniający rozporządzenia (WE) nr 1907/2006, (UE) nr 528/2012, (UE) nr 649/2012 i (UE) 2019/1021, COM(2025) 386 final.

(7) W szczególności krakery etanowe znajdujące się w USA i na Bliskim Wschodzie.

(8) Należą do nich m.in. olefiny, związki aromatyczne, metanol, amoniak i chlor.

(9) Sprawozdanie CEFIC: „The Competitiveness of the EU Chemical Industry” [„Konkurencyjność europejskiego przemysłu chemicznego”].

(10) Np. na rynku nawozów.

(11) Zgodnie z regułami konkurencji i międzynarodowymi zobowiązaniami UE.

wzrosty przywozu. Podstawą dla tych prac będzie ścieżka transformacji przemysłu chemicznego.

Sojusz pomoże opracować **kryteria pozwalające ustalić, które zakłady chemiczne i cząsteczki** mają krytyczne znaczenie dla strategicznych celów UE. Kryteria te powinny odzwierciedlać ich znaczenie dla strategicznych sektorów niższego szczebla, a także poziom zależności handlowych UE. Opierając się na doświadczeniach z pozostałych strategicznych gałęzi przemysłu, takich jak sektory surowców lub sektory neutralne emisyjnie, Komisja mogłaby również przeanalizować nowe czynniki odporności istotne dla sektora chemicznego, takie jak rzadkie lub ograniczone powielanie zakładów produkcyjnych o krytycznym znaczeniu dla łańcuchów wartości w Unii.

W oparciu o te kryteria sojusz zaangażuje się w **zidentyfikowanie cząsteczek o krytycznym znaczeniu**, np. mających zasadnicze znaczenie dla strategicznych łańcuchów wartości, a których dostawy są uzależnione od jednego państwa trzeciego lub kilku dostawców¹². Następnie takie cząsteczki podlegałyby ściślejszemu monitorowaniu w ramach systemu nadzoru celnego i w rezultacie mogłoby to posłużyć za podstawę możliwego wniosku ustawodawczego.

Sojusz będzie również wspierać UE i państwa członkowskie w dostosowywaniu priorytetów inwestycyjnych i ukierunkowywać koordynowanie unijnych mechanizmów wsparcia z projektami krajowymi, w tym ważnymi projektami stanowiącymi przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (projektami IPCEI). Dwa potencjalne projekty IPCEI mogłyby przynieść korzyści sektorowi chemicznemu. Po pierwsze, wspólne europejskie forum ds. projektów IPCEI (JEF-IPCEI) analizuje łańcuch wartości w dziedzinie biotechnologii w celu wskazania możliwych projektów. Po drugie, forum zatwierdziło projekt dotyczący materiałów zaawansowanych produkowanych w obiegu zamkniętym i obecnie trwają prace nad jego koncepcją. Państwa członkowskie mogą opracować środki pomocy w celu wsparcia projektów IPCEI w obszarze technologii kluczowych dla czystej transformacji lub ważnych projektów infrastrukturalnych. To, czy powstanie projekt IPCEI, będzie zależało od zdolności fiskalnej uczestniczących państw członkowskich.

Po trzecie, Komisja będzie wspierać państwa członkowskie i regiony w wyznaczaniu **zakładów chemicznych o krytycznym znaczeniu w UE**. Podstawę do tego będą stanowić już istniejące klastry i platformy przemysłowe, takie jak Europejska Sieć Regionów Chemicznych. Takie lokalne ekosystemy przemysłowe odgrywają kluczową rolę w utrzymaniu odpornych łańcuchów wartości w takich sektorach, jak czyste technologie, przemysł lotniczy i kosmiczny, obrona czy zdrowie, tj. w sektorach wymagających sprawnej i zmodernizowanej bazy produkcyjnej.

Wiele z tych zakładów wymaga inwestycji mających na celu modernizację, usunięcie zanieczyszczeń i dekarbonizację, przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności. Należy udostępnić ukierunkowane wsparcie na modernizację zakładów zagrożonych zamknięciem oraz na ułatwienie im zielonej transformacji, w stosownych przypadkach zgodnie z zasadami pomocy państwa.

W całej UE istnieje około 150 parków chemicznych. Są one ośrodkami działalności przemysłowej, miejsc pracy oraz centrów doskonałości i innowacji. Komisja pomoże

(¹²) Informacje o surowcach krytycznych można znaleźć w systemie informacji o surowcach RMIS <https://rmis.jrc.ec.europa.eu/>.

chronić i wspierać rozwój tych ekosystemów poprzez modernizację i dekarbonizację, z wykorzystaniem środków z Funduszu Spójności, zarówno w obecnych ramach prawnych, jak i w następstwie proponowanego komunikatu w sprawie zmodernizowanej polityki spójności¹³. Odbywać się to będzie w oparciu o doświadczenia zdobyte podczas wdrażania Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w obszarach dekarbonizacji, podnoszenia lub zmiany kwalifikacji i budowania zdolności, Funduszu Innowacyjnego i programu InvestEU. Obecnie Komisja wspiera już dekarbonizację przemysłu chemicznego, korzystając z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i mechanizmu sprawiedliwej transformacji.

Inwestycje można by wspierać w drodze współtworzenia planów regionalnych dotyczących zakładów chemicznych o krytycznym znaczeniu w UE, łącząc przemysł, środowiska akademickie, przedsiębiorstwa typu start-up i władze regionalne. Powinno to skutkować lepszym dopasowaniem lokalnych potrzeb do dostępnych zasobów, infrastruktury i instrumentów, a także umożliwiłoby innowacyjnym przedsiębiorstwom i przedsiębiorstwom typu start-up wprowadzenie nowych rozwiązań w ramach modernizacji procesów produkcji o krytycznym znaczeniu, przyspieszenie dekarbonizacji, cyfryzacji i przechodzenia na działanie w obiegu zamkniętym, a także propagowanie wykorzystania bezpieczniejszych i bardziej zrównoważonych chemikaliów. Takie wspólne prace przygotowawcze mogą pomóc w lepszym dopasowaniu do unijnych instrumentów finansowania. W tej kwestii Komisja mogłaby informować państwa członkowskie o odpowiednich możliwościach finansowania i zmniejszać ryzyko niezrealizowania obiecujących projektów ze względu na złożoność procesów administracyjnych lub rozdrobnienie wsparcia.

Inicjatywa ta pomoże również w zapewnieniu pomocy administracyjnej w odniesieniu do innych środków, takich jak pogłębienie współpracy między nauką a przemysłem, pobudzanie innowacji, wspieranie MŚP oraz podnoszenie i zmiana kwalifikacji lokalnej siły roboczej¹⁴.

Realizacja obecnego planu działania będzie również opierać się na narzędziu koordynacji konkurencyjności, przedstawionym w Kompasie konkurencyjności, aby zmniejszyć uzależnienie sektora od czynników zewnętrznych i wspierać jego transformację w kierunku bardziej zrównoważonej i konkurencyjnej przyszłości.

Komisja:

- Ustanowi na szczeblu UE sojusz na rzecz chemikaliów o krytycznym znaczeniu jako strategiczną strukturę parasolową na rzecz współpracy z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami w celu radzenia sobie z ryzykiem wyłączania zdolności produkcyjnych w tym sektorze oraz w celu omawiania kluczowych wyzwań w dziedzinie handlu (IV kw. 2025 r.).

Sojusz:

(¹³) Komunikat Komisji pt. „Zmodernizowana polityka spójności: przegląd śródkresowy”, COM(2025) 163 final, 1 kwietnia 2025 r.

(¹⁴) Zgodnie z paktem na rzecz umiejętności podstawowym zadaniem partnerstwa regionalnego, któremu przewodzi Europejska Sieć Regionów Chemicznych, jest wspieranie regionów w radzeniu sobie z wyzwaniami związanymi z przechodzeniem przemysłu na praktyki ekologiczne i cyfrowe.

- Zorganizuje wsparcie dla państw członkowskich i zainteresowanych stron na rzecz opracowania kryteriów pozwalających ustalić, które zakłady produkcyjne i cząsteczki mają krytyczne znaczenie dla UE (IV kw. 2025 r.).
- Pomoże państwom członkowskim i zainteresowanym stronom w gromadzeniu danych dotyczących cząsteczek o krytycznym znaczeniu, co stanie się podstawą ściślejszego monitorowania za pośrednictwem systemu nadzoru celnego, dywersyfikacji dostaw, a także możliwego wniosku ustawodawczego w sprawie cząsteczek o krytycznym znaczeniu (2026 r.).
- Pomoże państwom członkowskim i regionom w wyznaczeniu zakładów chemicznych o krytycznym znaczeniu w UE, co ma ułatwić inwestycje, innowacje, poprawić dostęp do finansowania i pomóc w modernizacji zdolności produkcyjnych mających krytyczne znaczenie (2026 r.).

2.2. Handel międzynarodowy: otwarcie nowych rynków i ochrona przemysłu UE

Europejski przemysł chemiczny jest wiodącym eksporterem i ma kluczowy udział w bilansie handlowym Europy. W 2023 r. wartość wywozu chemikaliów z UE, z wyłączeniem produktów farmaceutycznych i leczniczych, wyniosła 285 mld EUR w porównaniu z 241 mld EUR wartości przywozu. Nadwyżkę handlową w przemyśle chemicznym przypisuje się głównie segmentom niższego szczebla (chemikalia konsumpcyjne i specjalistyczne), polimerom i półproduktom chemicznym, natomiast deficyt handlowy w segmentach wyższego szczebla odzwierciedla uzależnienie UE od importowanej energii i nośników surowców (energia z paliw kopalnych i surowce kopalne, surowce pochodzenia biologicznego) wykorzystywanych do produkcji innych chemikaliów.

Aby przemysł mógł odzyskać swoją konkurencyjność w UE i na arenie międzynarodowej, kluczowe znaczenie ma dostęp do rynków zagranicznych zarówno na potrzeby wywozu, jak i przywozu, a także zabezpieczenie równych warunków działania, np. w obszarze ochrony własności intelektualnej. Aby to osiągnąć, UE podejmie działania sektorowe opisane poniżej.

Zapewnienie dostępu do rynków eksportowych

Komisja będzie nadal rozszerzać unijną sieć umów o wolnym handlu w celu zmniejszenia barier handlowych oraz oceniać odpowiednie aspekty obowiązujących umów handlowych w celu wspierania handlu chemikaliami, w tym zapewnienia dostępu do surowców niezbędnych dla przemysłu chemicznego.

Komisja, we współpracy z zainteresowanymi stronami, będzie dążyć do wspierania przemysłu chemicznego, korzystając także z innych form umów w sytuacji, kiedy zawarcie umów o wolnym handlu nie jest obecnie możliwe, aby ułatwić dostęp do rynku i wspierać handel poprzez alternatywne, dostosowane do potrzeb formy współpracy z naszymi partnerami. Mogą to być sektorowe umowy o współpracy regulacyjnej mające na celu zmniejszenie zbędnych barier, aby uprościć handel chemikaliami, a także strategiczne partnerstwa w zakresie surowców krytycznych lub czyste partnerstwa handlowo-inwestycyjne (CTIP), aby zdywersyfikować łańcuchy dostaw podstawowych surowców krytycznych.

Ochrona handlu

W uzasadnionych przypadkach Komisja będzie nadal szybko i skutecznie wykorzystywać instrumenty ochrony handlu, takie jak środki antydumpingowe, antysubsydyjne lub ochronne. Powinno to chronić gałęzie naszego przemysłu przed nieuczciwą konkurencją na arenie międzynarodowej i zagwarantować, aby nasz rynek nie stał się miejscem docelowym dla przesunięcia handlu i globalnej nadwyżki mocy produkcyjnych spowodowanej ingerencją państwa.

W okresie od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2025 r. Komisja wszczęła 18 dochodzeń w sprawie ochrony handlu dotyczących przywozu chemikaliów z państw trzecich. Ponadto na dzień 30 czerwca 2025 r. obowiązywało 46 środków dotyczących chemikaliów. Większość tych spraw dotyczy przywozu z Chin, prawdopodobnie w związku z nagromadzeniem ogromnych nadwyżek mocy produkcyjnych. Podczas gdy przemysł UE zmagał się z rosnącymi kosztami, chińscy producenci gwałtownie obniżali swoje ceny. Ten spadek cen jest całkowicie oderwany od tendencji na światowym rynku surowców, co wskazuje na praktyki dumpingowe.

Komisja wzmocni unijny zestaw narzędzi ochrony handlu, aby szybciej i skuteczniej reagować na nieuczciwe praktyki cenowe w sektorze chemicznym. W celu wykrywania takich praktyk przyspieszy również szybkie i skuteczne wykorzystywanie instrumentów ochrony handlu, w tym dzięki ścisłej współpracy z sojuszem przemysłu chemicznego. Komisja będzie nadal podejmować zdecydowane działania przeciwko praktykom stanowiącym omijanie środków antydumpingowych, stosując procedury przeciwdziałające obchodzeniu tych środków.

Komisja, aby móc podjąć działania w odpowiednim momencie i w oparciu o dokładne dane, będzie nadal ściśle monitorować przywóz chemikaliów zarówno w ramach nowo utworzonej grupy zadaniowej ds. nadzoru nad przywozem, jak i za pośrednictwem specjalnego systemu monitorowania wprowadzonego w marcu 2025 r. dla niektórych chemikaliów przemysłowych. Monitorowanie to zostanie rozszerzone na kolejne cząsteczki, w szczególności na cząsteczki znajdujące się w wykazie cząsteczek o krytycznym znaczeniu, po jego uzgodnieniu.

Organy celne i nadzór rynku

Produkty przywożone wprowadzane na rynek unijny muszą być zgodne z tymi samymi przepisami co produkty wytworzone w UE. Jest to kwestia wiarygodności, odporności przemysłu i ochrony konsumentów. UE i jej państwa członkowskie zintensyfikują egzekwowanie unijnych przepisów dotyczących chemikaliów, aby zlikwidować luki prawne umożliwiające przywóz niezgodny z przepisami, w szczególności za pośrednictwem platform internetowych lub nieuregulowanych pośredników, ponieważ grozi to zakłóceniem konkurencji i osłabieniem unijnych producentów przestrzegających przepisów. W dążeniu do osiągnięcia tego celu pomoże cyfrowy paszport produktu, ponieważ zwiększy przejrzystość w łańcuchach wartości oraz będzie źródłem wiarygodnych i porównywalnych informacji na temat produktów zarówno z UE, jak i spoza UE.

Wymaga to zwiększenia kontroli na granicach, w tym poprzez reformę celną i lepszy nadzór rynku. Ponadto UE powinna przechodzić na ukierunkowane, oparte na analizie ryzyka kontrole chemikaliów, wykorzystując takie inicjatywy, jak te przedstawione

w komunikacji w sprawie handlu elektronicznego¹⁵. Obejmuje to opracowanie zharmonizowanych priorytetów w egzekwowaniu przepisów, takich jak kontrole substancji w wyrobach, chemikaliów podlegających ograniczeniom lub błędnie oznakowanych mieszanin. Działania te pomogą zagwarantować, aby nie dochodziło do wprowadzania do UE produktów niespełniających wymogów bezpieczeństwa, co podcina cenowo rynek wewnętrzny i zniechęca do innowacji. Jak określono w strategii jednolitego rynku, Komisja zobowiązuje się do podjęcia skutecznych działań w celu zwiększenia zgodności produktów z przepisami poprzez wykorzystanie synergii ze zdolnościami unijnych i krajowych organów celnych i organów nadzoru nad rynkiem oraz ewentualne ustanowienie unijnego organu nadzoru rynku¹⁶.

Aby zwiększyć zgodność przywożonych towarów z odpowiednimi przepisami UE, Komisja wzmocni mechanizmy egzekwowania przepisów dzięki poprawie współpracy i wymiany informacji między organami krajowymi, ECHA i organami celnymi. Oznacza to ściślejszą koordynację za pośrednictwem grup współpracy administracyjnej (ADCO) oraz usprawnienie takich systemów, jak system informacyjny i komunikacyjny do celów nadzoru rynku (ICSMS) oraz system wczesnego ostrzegania Safety Gate. Ponadto Komisja będzie wspierać lepsze egzekwowanie obowiązujących przepisów, w tym przepisów REACH, korzystając z unijnego środowiska jednego okienka w dziedzinie cel i jego przyszłego rozwinięcia w kontekście reformy unii celnej i unijnego centrum danych celnych, a także innych systemów celnych. Ponadto kolejny cykl EMPACT (europejskiej multidyscyplinarnej platformy przeciwko zagrożeniom przestępstwami) na lata 2026–2029 stanowi okazję do wzmocnienia mechanizmów walki z towarami podrzobionymi, w tym chemikaliami.¹⁷

Komisja:

- Będzie kontynuować współpracę z partnerami międzynarodowymi w celu zapewnienia dostępu do światowych rynków oraz dążyć do zawierania sektorowych umów o współpracy, w przypadku kiedy umowy o wolnym handlu nie są możliwe.
- Będzie usprawniać monitorowanie chemikaliów w ramach grupy zadaniowej ds. nadzoru nad przywozem, m.in. w celu wczesnego wykrywania potencjalnie szkodliwych gwałtownych wzrostów przywozu w reakcji na potrzebę ochrony handlu (III kw. 2025 r.).
- Będzie wspierać rozwijanie zharmonizowanych kontroli chemikaliów opartych na analizie ryzyka w celu zwiększenia zgodności przywożonych towarów z odpowiednimi przepisami UE. (IV kw. 2025 r.).
- Będzie koordynować pakiet działań w zakresie egzekwowania przepisów i nadzoru rynku, w tym przez integrację REACH z unijnym środowiskiem jednego okienka w dziedzinie cel i jego przyszłym rozwinięciem w kontekście reformy unii celnej i unijnego centrum danych celnych oraz innych systemów celnych, a także dzięki priorytetowemu traktowaniu chemikaliów w krajowych planach prac w zakresie nadzoru rynku (IV kw. 2025 r.).

(¹⁵) Kompleksowy unijny zestaw narzędzi na rzecz bezpiecznego i zrównoważonego handlu elektronicznego, COM(2025) 37 final.

(¹⁶) COM(2025) 500 final.

(¹⁷) Zob. również komunikat Komisji pt. „Kompleksowy unijny zestaw narzędzi na rzecz bezpiecznego i zrównoważonego handlu elektronicznego”, COM(2025) 37 final, 5 lutego 2025 r., s. 12.

3. ZAPEWNIENIE PRZYSTĘPNYCH CENOWO DOSTAW ENERGII I WSPIERANIE DEKARBONIZACJI

Wysokie ceny energii znacznie osłabiają konkurencyjność kosztową producentów chemikaliów zlokalizowanych w UE. Energia odpowiada za około 75 % kosztów produkcji w unijnym sektorze petrochemicznym. Koszt gazu ziemnego stanowi ponad 70 % kosztów zmiennych produkcji amoniaku, a koszt energii elektrycznej ponad 60 % kosztów produkcji w przemyśle. Kluczowym atutem będą większe inwestycje w połączenia międzysystemowe i łańcuchy dostaw z partnerami z południowego sąsiedztwa w ramach nowego paktu na rzecz regionu śródziemnomorskiego.

Przemysł chemiczny uzależniony jest od importowanych paliw kopalnych nie tylko jako źródła energii, np. do wytwarzania ciepła w procesach produkcji, ale również jako surowców do produkcji większości produktów chemicznych. Ta podwójna zależność sprawia, że sektor ten jest wyjątkowo podatny na zmienność cen paliw kopalnych i zakłócenia łańcuchów dostaw. Chociaż unijny przemysł chemiczny powinien stopniowo odchodzić od tych zależności, to zapewnienie odporności, dekarbonizacji i konkurencyjności bezwzględnie wymaga uwzględniania w polityce transformacji obecnych potrzeb sektora w zakresie energii i surowców.

3.1. Zapewnienie przystępnych cenowo dostaw energii

Plan działania na rzecz przystępnej cenowo energii¹⁸ przyjęty w lutym 2025 r. ma na celu obniżenie cen dla europejskich konsumentów energii, w tym dla przemysłu chemicznego. Komisja będzie również nadal agregować zapotrzebowanie przedsiębiorstw UE na gaz, aby obniżyć ogólne koszty energii.

Wytyczne UE w sprawie pomocy państwa w formie rekompensaty kosztów pośrednich w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS)¹⁹ umożliwiają państwom członkowskim zrekompensowanie niektórym sektorom energochłonnym (w tym wybranym sektorom chemicznym lub w przypadku produktów chemicznych kwalifikujących się do objęcia pomocą, takich jak produkty rafinacji ropy naftowej, niektóre podstawowe chemikalia nieorganiczne, niektóre gazy przemysłowe lub polietylen) wzrostu cen energii elektrycznej spowodowanego stosowaniem EU ETS. Obecne ramy pomocy państwa nie obejmują niektórych sektorów chemicznych. Ponieważ jednak przyjęte wcześniej założenia dotyczące cen nie odzwierciedlają już obecnych warunków rynkowych, a ceny obecnie oddziałują również na sektory takie jak chemikalia organiczne lub nawozy, Komisja do końca roku zaktualizuje wytyczne w sprawie pomocy państwa w kontekście ETS w celu uwzględnienia m.in. kolejnych części sektora chemicznego.

Równocześnie ramy pomocy państwa na potrzeby Paktu dla czystego przemysłu „CISAF”²⁰ pozwalają państwom członkowskim na tymczasowe obniżenie cen energii elektrycznej dla energochłonnych i zorientowanych na handel międzynarodowy sektorów przemysłu, przy cenie minimalnej wynoszącej 50 EUR/MWh, pod warunkiem ponownego

(18) Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Plan działania na rzecz przystępnej cenowo energii Odblokowanie prawdziwego potencjału unii energetycznej w celu zapewnienia przystępnej cenowo, efektywnej i czystej energii dla wszystkich Europejczyków, COM(2025) 79 final.

(19) Komunikat Komisji „Wytyczne w sprawie niektórych środków pomocy państwa w kontekście systemu handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych po 2021 r.”, C(2020) 6400 final.

(20) Komunikat Komisji – Ramy środków pomocy państwa na rzecz wsparcia Paktu dla czystego przemysłu (ramy pomocy państwa na potrzeby Paktu dla czystego przemysłu), C(2025) 7600.

zainwestowania tej rekompensaty w dekarbonizację. Ramy te pozwalają również na wsparcie w formie pomocy państwa na rzecz wdrażania szerokiego wachlarza technologii dekarbonizacji, takich jak elektryfikacja, wodór, biomasa, wychwytywanie, składowanie i utylizacja dwutlenku węgla, a także na rzecz ograniczania ryzyka inwestycji w czystą energię lub projekty z zakresu dekarbonizacji. Ogólnie rzecz biorąc, środki te pomogą w realizacji inwestycji w dekarbonizację, złagodzą obecną presję kosztów energii i będą wspierać dalszą produkcję chemikaliów w UE.

Szybsze wydawanie pozwoleń

Przemysł chemiczny często wymaga budowy nowych instalacji lub modernizacji i doposażenia istniejącej infrastruktury. Wymaga to nowych pozwoleń.

UE wprowadziła już przepisy mające na celu przyspieszenie i usprawnienie procesu wydawania pozwoleń dla niektórych instalacji przemysłowych w oparciu o akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie²¹ i zmienioną dyrektywę w sprawie emisji przemysłowych²². W zmienionej dyrektywie w sprawie emisji przemysłowych²³ powołuje się nowy Ośrodek Innowacji w dziedzinie Transformacji Przemysłowej i Emisji Przemysłowych (INCITE). INCITE będzie identyfikować i oceniać innowacyjne techniki w celu zaprezentowania ich potencjału i zachęcania do stosowania ich na większą skalę. Najskuteczniejsze i najbardziej opłacalne innowacyjne techniki zostaną przedstawione we wnioskach dotyczących najlepszych dostępnych technik.

W pakiecie dotyczącym gotowości obronnej Komisja zaproponowała przyspieszony tryb wydawania pozwoleń na przedsięwzięcia związane z tą gotowością, aby umożliwić szybkie zwiększenie skali zdolności przemysłowych w odpowiedzi na pilne potrzeby w dziedzinie bezpieczeństwa. Opierając się na doświadczeniach związanych z aktem w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie, Komisja proponuje jeszcze w tym roku akt w sprawie przyspieszenia dekarbonizacji przemysłu, zawierający konkretne środki mające na celu wyeliminowanie wąskich gardeł w wydawaniu pozwoleń w kontekście dekarbonizacji energochłonnych gałęzi przemysłu. Wyzwania w zakresie wydawania pozwoleń związanych z ocenami oddziaływania na środowisko zostaną uwzględnione w pakiecie zbiorczym dotyczącym ochrony środowiska w IV kw. 2025 r.

Aby przyspieszyć wdrażanie projektów z zakresu elektryfikacji, konieczne jest przyspieszenie udzielania dostępu do sieci instalacjom chemicznym, tak aby mogły one szybko pozyskiwać czystą energię do przekształcania swoich procesów produkcji. W ramach pakietu dotyczącego europejskich sieci energetycznych Komisja proponuje w 2025 r. środki mające przyspieszyć uzyskiwanie dostępu do sieci, do magazynowania i do odnawialnych źródeł energii.

Wodór

Wodór znajduje zastosowanie nie tylko przy wytwarzaniu energii elektrycznej, jest również niezbędny w racjonalnej pod względem kosztów transformacji unijnego przemysłu chemicznego. Sektor chemiczny, jako producent i konsument wodoru, jest

(²¹) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1735 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia ram środków na rzecz wzmocnienia europejskiego ekosystemu produkcji technologii neutralnych emisyjnie, Dz.U. L, 2024/1735, 28.6.2024.

(²²) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych i emisji pochodzących z chowu zwierząt gospodarskich (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola).

(²³) Zmienionej dyrektywą (UE) 2024/1785.

dobrze przygotowany do wspierania rozwoju gospodarki wodorowej w UE. Wodór będzie miał kluczowe znaczenie dla dekarbonizacji różnych produktów chemicznych, np. dzięki produkcji niskoemisyjnych nawozów azotowych.

Komisja będzie wspierać wykorzystywanie wodoru odnawialnego i niskoemisyjnego oraz rozbudowę powiązanej infrastruktury. Komisja rozpoczęła również badanie, którego celem jest ocena skuteczności ram wdrażania gospodarki wodorowej, aby można było określić ewentualne bariery dla zwiększania skali wykorzystania wodoru odnawialnego oraz ocenić potrzebę dostosowania dotychczasowych ram regulacyjnych.

Ponadto wkrótce ogłoszone zostanie trzecie zaproszenie do składania wniosków w ramach Banku Wodoru w celu wsparcia produkcji wodoru w Europie. W tym samym dniu, w którym zostanie przyjęty niniejszy plan działania, Komisja przyjmuje również akt delegowany w sprawie wodoru niskoemisyjnego, który ma zapewnić inwestorom pewność i wspierać upowszechnianie tych technologii. Produkcja i dostawa wodoru jest również jednym z głównych celów przyszłej transzródziemnomorskiej inicjatywy współpracy w dziedzinie energii i czystych technologii.

Poza innymi formami wsparcia zaktualizowano zasady przydziału bezpłatnych uprawnień w ramach EU ETS, aby zapewnić neutralność technologiczną środków chroniących przed ucieczką emisji. W związku z tym produkcja wodoru metodą elektrolizy kwalifikuje się do otrzymania bezpłatnych uprawnień do emisji w ramach EU ETS na poziomie wskaźnika referencyjnego określonego na podstawie tradycyjnych technologii.

Komisja:

- Zaktualizuje wytyczne w sprawie pomocy państwa w formie rekompensaty kosztów pośrednich w ramach ETS w celu uwzględnienia kolejnych chemikaliów (IV kw. 2025 r.).
- Zaproponuje odpowiedź na wyzwania związane z wydawaniem pozwoleń środowiskowych, w tym dla projektów z zakresu dekarbonizacji, w ramach pakietu zbiorczego dotyczącego ochrony środowiska (IV kw. 2025 r.).
- Zaproponuje przyspieszenie i usprawnienie innych aspektów wydawania pozwoleń (w tym cyfryzacji) dla projektów z zakresu dekarbonizacji w ramach aktu w sprawie przyspieszenia dekarbonizacji przemysłu (IV kw. 2025 r.).
- Zaproponuje ułatwienia w uzyskaniu dostępu do sieci dla projektów z zakresu elektryfikacji realizowanych w sektorach energochłonnych (IV kw. 2025 r.)

3.2. Wsparcie dekarbonizacji i przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym

Osiągnięcie ambitnych celów w zakresie neutralności emisyjnej i przejście na model gospodarki o obiegu zamkniętym wymaga inwestycji. Jednocześnie przejście na bezpieczniejsze i bardziej zrównoważone chemikalia stwarza znaczne możliwości dla unięgo przemysłu chemicznego i użytkowników na rynkach niższego szczebla.

Przemysł chemiczny, jako jeden z sektorów, w których najtrudniej jest zredukować emisje, wymaga takiego podejścia do dekarbonizacji, które jest neutralne pod względem technologicznym i w ramach którego zmiany wprowadza się stopniowo z uwzględnieniem etapów przejściowych. W procesie transformacji sektora duże znaczenie będą miały w szczególności rozwiązania przejściowe, takie jak krakery etanowe.

Ponadto osiągnięcie neutralności emisyjnej i zmniejszenie strategicznych zależności będzie wymagało stopniowego odchodzenia zarówno od energii z paliw kopalnych, jak i od pierwotnych surowców kopalnych tam, gdzie jest to wykonalne z technicznego i ekonomicznego punktu widzenia. W tym procesie zasadnicze znaczenie mają alternatywne czyste źródła węgla, takie jak biomasa, odpady poddane recyklingowi i węgiel z wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla (CCU). W tym celu Komisja opracuje zachęty mające stanowić przekonujące uzasadnienie biznesowe dla czystej transformacji przemysłu chemicznego UE.

Wsparcie finansowe UE

Z budżetu UE wspierane są projekty z zakresu innowacji i dekarbonizacji na poszczególnych etapach wprowadzania innowacji.

W ramach programu prac „Horyzont Europa” na lata 2026–2027 na wspieranie przejścia na dekarbonizację przemysłu na wcześniejszych etapach wprowadzania innowacji przeznaczona jest około 370 mln EUR. Ponadto, jak zapowiedziano w Pakcie dla czystego przemysłu, w ramach programu prac na lata 2026–2027 Komisja opublikuje szandarowe zaproszenie do składania wniosków w ramach programu „Horyzont Europa o łącznej wartości 600 mln EUR celem wsparcia projektów gotowych do wdrożenia. Zaproszenie to będzie uzupełnieniem już prowadzonych działań w zakresie badań naukowych i innowacji finansowanych w ramach programu „Horyzont Europa” i będzie miało na celu wspieranie synergii między programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji a Funduszem Innowacyjnym, obejmując całą serię projektów, od badań naukowych i innowacji po wdrożenie. Zaproszenie będzie skierowane do wszystkich sektorów energochłonnych, w tym do przemysłu chemicznego.

Fundusz Innowacyjny, ustanowiony w ramach EU ETS, stwarza zachęty do inwestowania w dekarbonizację przemysłu. W kontekście przeglądu ETS w 2026 r. Komisja uwzględni specyfikę sektorów energochłonnych i zaproponuje dalsze wzmocnienie tego zestawu narzędzi z udziałem Banku Dekarbonizacji Przemysłu, co ma zapewnić finansowanie w wysokości do 100 mld EUR przeznaczone na dekarbonizację przemysłu. W 2025 r. uruchomiony zostanie projekt pilotażowy dotyczący nowego Banku Dekarbonizacji Przemysłu, w ramach którego przewidziano aukcję o wartości 1 mld EUR na dekarbonizację kluczowych procesów przemysłowych, w szczególności wytwarzania ciepła, które również w sektorze chemicznym jest jednym z największych źródeł zapotrzebowania na energię i emisji gazów cieplarnianych²⁴.

Fundusz InvestEU pobudza inwestycje publiczne i prywatne w innowacje i czystą transformację, m.in. wspierając przedsiębiorstwa typu start-up i scale-up działające w dziedzinie czystych technologii. W ramach zmiany rozporządzenia w sprawie InvestEU, będącej obecnie przedmiotem dyskusji współprawodawców, zaproponowano zwiększenie wielkości Funduszu InvestEU oraz jego oferty dla rynku (obejmującej w szczególności gwarancje, finansowanie *venture debt* i finansowanie kapitałowe) poprzez uruchomienie dodatkowych 50 mld EUR na inwestycje, również z przeznaczeniem na wsparcie celów i inicjatyw Paktu dla czystego przemysłu, w postaci finansowania zapewnianego przez Grupę Europejskiego Banku Inwestycyjnego, np. w ramach programu inwestycyjnego TechEU. Fundusz InvestEU w zmienionej formie będzie w stanie zapewniać wsparcie na inwestycje przynoszące korzyści sektorom energochłonnym, np. poprzez oferowanie wsparcia na urządzenia sieci

(²⁴) cfde57b3-d80f-43e1-9ee4-cd96c42c6ca8.en.

elektroenergetycznej, na gwarancje dla czystych technologii i na umowy zakupu energii elektrycznej na dostawę energii ze źródeł odnawialnych dla przedsiębiorstw.

Przyszły Fundusz Konkurencyjności będzie wspierał działania na rzecz dekarbonizacji. Można by również ustanowić specjalną inicjatywę publiczno-prywatną w celu wspierania inwestycji w modernizację sektora chemicznego. Pozostaje to bez uszczerbku dla kolejnego pakietu wniosków w sprawie wieloletnich ram finansowych.

Biogospodarka i biomasa

Surowce pochodzenia biologicznego mogą stanowić znaczące alternatywy dla materiałów zawierających węgiel kopalny²⁵. Jeśli są one prawidłowo zaprojektowane, przy wykorzystaniu lokalnych i pozyskiwanych w zrównoważony sposób materiałów pochodzenia biologicznego, to mogą zmniejszyć uzależnienie od globalnych łańcuchów wartości (np. przez zastąpienie gazu ziemnego biogazem i biomasą) i emisje gazów cieplarnianych.

Stosowanie alternatyw pochodzenia biologicznego umożliwia produkcję bezpieczniejszych i bardziej zrównoważonych chemikaliów. Przykładowo, w fermentacji mikrobiologicznej wykorzystuje się mikroorganizmy do przekształcania cukrów i materiałów pochodzenia roślinnego w wartościowe substancje chemiczne, co zmniejsza zapotrzebowanie na procesy oparte na ropie naftowej. W produkcji chemicznej opartej na surowcach pochodzenia biologicznego coraz częściej stosuje się enzymy w procesach enzymatycznych jako katalizatory ułatwiające bardziej zrównoważone reakcje. Procesy te często wymagają mniejszej ilości energii i generują mniej szkodliwych produktów ubocznych niż metody tradycyjne.

Postęp technologiczny umożliwia przedsiębiorstwom przekształcanie odpadów i zagospodarowywanie odpadów, np. pozostałości rolniczych i odpadów żywnościowych, w wartościowe chemikalia pochodzenia biologicznego i bionawozy. Zmniejsza to zapotrzebowanie na surowce pierwotne i prowadzi do zagospodarowywania odpadów. Ponadto istnieje potencjał wykorzystania obecnych zdolności produkcyjnych do stosowania alternatywnych surowców i materiałów pochodzenia biologicznego. Jednocześnie należy zapewnić ochronę różnorodności biologicznej i bezpieczeństwo żywnościowe.

Planowana **strategia dotycząca biogospodarki** (IV kw. 2025 r.) będzie miała na celu zwiększenie zasobooszczędności i wykorzystanie znacznego potencjału rozwoju materiałów pochodzenia biologicznego zastępujących surowce oparte na paliwach kopalnych oraz branż związanych z tymi materiałami. Może to również oznaczać dalsze zmniejszenie uzależnienia unijnego przemysłu chemicznego od importowanych surowców. Strategia określi wizję i kierunki zwiększenia skali produkcji zrównoważonych materiałów biopochodnych, rozwoju biotechnologii, wspierania innowacji i inwestycji w zastosowania o wysokiej wartości, w tym związane z chemikaliami. Strategia posłuży również przeanalizowaniu, jak można zapewnić przemysłowi chemicznemu dostęp do biomateriałów na potrzeby zastosowań generujących wartość dodaną, np. w postaci biochemikaliów.

(²⁵) Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Budowanie przyszłości w zgodzie z naturą: pobudzanie rozwoju biotechnologii i bioprodukcji w UE, COM(2024) 137 final.

Komisja podkreśliła²⁶ już potencjał zrównoważonej biomasy jako alternatywnego surowca²⁷, oferując możliwość dobrowolnego znakowania produktów pochodzenia biologicznego w celu tworzenia rynków pionierskich. Komisja przeanalizuje dalsze możliwości wprowadzania zachęt do stosowania zrównoważonej biomasy jako surowca.

Wsparcie na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym

Recykling chemiczny może odegrać ważną rolę w zmniejszaniu uzależnienia UE od pierwotnych zasobów kopalnych w przypadku produkcji tworzyw sztucznych i zagospodarowywania produktów, których cykl życia dobiegł końca. Szczególnie korzyści z recyklingu chemicznego można odnieść np. w przypadku trudnych do recyklingu odpadów z tworzyw sztucznych, nienadających się do recyklingu mechanicznego, lub w sytuacji, kiedy konieczne jest spełnienie szczególnych wymogów jakościowych. Mogłoby się to przyczynić do osiągnięcia celów UE w zakresie recyklingu odpadów z tworzyw sztucznych oraz zwiększenia zawartości materiałów z recyklingu w tworzywach sztucznych.

Aby promować skutecznie rozwój recyklingu chemicznego, Komisja rozpoczyna konsultacje publiczne w sprawie aktu wykonawczego do dyrektywy w sprawie produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych²⁸ w celu ustanowienia jasnych, opartych na podstawach naukowych i neutralnych pod względem technologicznym ram przypisywania zawartości materiałów z recyklingu, a konkretnie z recyklingu chemicznego, na podstawie bilansu masy. Umożliwi to stworzenie rynku pionierskiego dla sektora chemicznego, który będzie w większym stopniu oparty na obiegu zamkniętym. Przyjęcie aktu wykonawczego zaplanowano na IV kw. 2025 r.

Wniosek dotyczący aktu w sprawie gospodarki o obiegu zamkniętym będzie dotyczył zarówno strony podażowej, jak i popytowej poprzez stworzenie jednolitego rynku odpadów oraz zwiększenie wykorzystania materiałów pochodzących z recyklingu i materiałów wtórnych. Stanowi to istotną szansę dla przemysłu chemicznego, który odgrywa kluczową rolę w umożliwianiu wprowadzania rozwiązań opartych na obiegu zamkniętym we wszystkich łańcuchach wartości.

Wychwytywanie, składowanie i utylizacja dwutlenku węgla (CCUS)

CCUS jest podstawową technologią neutralną emisyjnie umożliwiającą zmniejszenie uzależnienia od paliw kopalnych, co w konsekwencji zwiększa odporność przemysłu europejskiego, w szczególności branż trudniejszych do zelektryfikowania i w których trudniej jest zredukować emisje, takich jak sektor chemiczny, jak określono w komunikacie w sprawie przemysłowego zarządzania emisjami dwutlenku węgla z 2024

(²⁶) Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Budowanie przyszłości w zgodzie z naturą: pobudzanie rozwoju biotechnologii i bioprodukcji w UE, COM(2024) 137 final.

(²⁷) Zob. również „Wizja dla rolnictwa i żywności”, przyjęta w lutym 2025 r., w której określono perspektywę rozwoju biogospodarki, zagospodarowywania produktów ubocznych i odpadów, przyspieszenia dostępu do biopestycydów na rynku oraz wspierania stosowania nawozów niskoemisyjnych otrzymywanych w wyniku recyklingu składników odżywczych i produktów pofermentacyjnych powstających w procesie wytwarzania biogazu.

(²⁸) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko, Dz.U. L 155 z 12.6.2019, s. 1.

r²⁹. CCU może również poprawić symbiozę przemysłową, łącząc źródła emisji przemysłowych z odbiorcami w lokalnych łańcuchach wartości.

Wymaga to ustrukturyzowanego podejścia do planowania infrastruktury, obejmującego zarówno stronę popytową, jak i podażową sieci wychwyconego CO₂ i wodoru. W pierwszym etapie w akcie delegowanym wydanym na podstawie aktu w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie, który wkrótce wejdzie w życie, określono obowiązki unijnych producentów gazu i ropy naftowej dotyczące osiągnięcia unijnego celu w zakresie składowania CO₂ na 2030 r. Ponadto Komisja zamierza opracować specjalny proces legislacyjny, aby zapewnić stopniowy rozwój unijnego rynku CO₂ i infrastruktury CO₂ oraz zyskać zaufanie odbiorców i zapewnić im długoterminową przewidywalność łańcucha wartości.

Pomyślne upowszechnienie CCU wymaga również wspierających ram regulacyjnych. W obecnie obowiązujących zasadach ETS nie uwzględnia się wykorzystania wychwyconego CO₂ w produktach nietrwałych, takich jak produkty wytwarzane przez przemysł chemiczny.

W ramach przeglądu ETS przewidzianego na 2026 r. Komisja oceni zarówno wykonalność włączenia gospodarowania odpadami³⁰ do EU ETS, jak i – w tym kontekście – najlepszy sposób premiowania wykorzystania wychwyconego CO₂ w produktach nietrwałych. Ponadto Komisja oceni przypadek trwałego usuwania dwutlenku węgla w celu zrehabilitowania emisji resztkowych z sektorów, w których trudno jest zredukować emisje.

Komisja:

- Przyjmie nową unijną strategię dotyczącą biogospodarki w celu określenia wizji i kierunków zwiększenia produkcji zrównoważonych materiałów pochodzenia biologicznego, rozwoju biotechnologii, promowania innowacji i inwestycji w zastosowania o wysokiej wartości, w tym związane z chemikaliami (IV kw. 2025 r.).
- Zaproponuje akt w sprawie gospodarki o obiegu zamkniętym w celu uwolnienia rynków materiałów wtórnych i pobudzenia obiegu zamkniętego w branży chemikaliów (2026 r.).
- Będzie wspierać bezpieczne i skuteczne wdrażanie recyklingu chemicznego w oparciu o dyrektywę w sprawie produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych: w III kw. 2025 r. uruchomione zostaną konsultacje publiczne, a w IV kw. 2025 r. przyjęty zostanie akt wykonawczy do dyrektywy w sprawie produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych dotyczący recyklingu chemicznego).
- W ramach przeglądu ETS (II/III kw. 2026 r.) oceni możliwość rozliczania wielkości emisji z uwzględnieniem nietrwałych produktów rynków niższego szczebla wytworzonych z wykorzystaniem technologii CCU.
- Opracuje zachęty finansowe w celu promowania wykorzystywania węgla ze źródeł niekopalnych oraz wodoru odnawialnego i niskoemisyjnego.

(²⁹) Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – W kierunku ambitnego przemysłowego zarządzania emisjami dwutlenku węgla w UE, COM(2024) 62 final.

(³⁰) Spalanie odpadów i inne procesy gospodarowania odpadami, a w szczególności ich składowanie, które jest źródłem emisji metanu i podtlenku azotu.

- Poprawi ramy regulacyjne dotyczące wychwytywania, transportu, utylizacji i składowania dwutlenku węgla (CCUS), łącznie z zaproponowaniem ram regulacyjnych dotyczących rozwoju unijnych rynków CO₂ i infrastruktury CO₂.

4. RYNKI PIONIERSKIE I INNOWACJE

4.1. Rynki pionierskie i zielone opodatkowanie

Inwestycje w surowce niekopalne i technologie niskowęglowe są często ograniczane przez brak odbiorców, a to utrudnia pionierskim przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z „premii ekologicznej” i kapitalizację inwestycji. W związku z tym, zgodnie z logiką zbliżającej się reformy zamówień publicznych, akt w sprawie przyspieszenia dekarbonizacji przemysłu wprowadzi wymogi dotyczące udziału komponentów unijnych, zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami prawnymi Unii, a także kryteria odporności i zrównoważonego rozwoju w celu wspierania i ochrony europejskich dostaw czystych energochłonnych produktów i zaspokajania popytu branż niższego szczebla w Europie.

Opodatkowanie może odegrać pozytywną rolę w opracowywaniu innowacyjnych, niskoemisyjnych rozwiązań **dla unijnego przemysłu chemicznego**. Aby wesprzeć ten cel, Komisja przedstawiła zalecenie w sprawie bodźców podatkowych wspierających Pakt dla czystego przemysłu. Inicjatywa ta stanowi sygnał polityczny dla przedsiębiorstw, zachęcając je do przyspieszenia przejścia na czyste technologie, dekarbonizację przemysłu i zrównoważony wzrost gospodarczy. Zaleca się w niej zapewnienie ulg podatkowych dla producentów z branży czystych technologii, a także wprowadzenie przyspieszonej amortyzacji w przemyśle ciężkim, np. w sektorze chemicznym, w sytuacji, gdy inwestuje się w sprzęt wykorzystujący czyste technologie.

Komisja:

- Wprowadzi wymogi dotyczące udziału komponentów unijnych, a także kryteria odporności i zrównoważonego rozwoju w celu promowania rynków pionierskich dla konkretnych sektorów na podstawie aktu w sprawie przyspieszenia dekarbonizacji przemysłu (IV kw. 2025 r.).

4.2. Innowacje

Innowacje to kluczowy czynnik dla utrzymania konkurencyjności przemysłu chemicznego. Mają one zasadnicze znaczenie dla rozwoju przełomowych technologii produkcyjnych, np. opartych na zielonej chemii, takich jak fotochemia, elektrochemia, oraz dla rozwoju nowych produktów, w tym materiałów zaawansowanych. Innowacje przynoszą również korzyści użytkownikom i konsumentom na rynkach niższego szczebla, zapewniając bezpieczniejsze i bardziej zrównoważone alternatywy.

UE zapewnia znaczne wsparcie na innowacje na wczesnym etapie w przemyśle chemicznym, od opracowywania nowych koncepcji po projekty pilotażowe w ramach programu „Horyzont Europa”, w szczególności w ramach partnerstw europejskich, takich jak Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Opartej na Obiegu

Zamkniętym³¹ (wspólne przedsięwzięcie CBE), Process4Planet³² i Innovative Advanced Materials for Europe (IAM4EU)³³.

Istotnym wyzwaniem pozostaje jednak zwiększenie skali wprowadzania innowacyjnych zastosowań w przemyśle. Jest to wrażliwy etap procesu innowacji, ponieważ wiąże się on z wysokim poziomem inwestycji i znaczną niepewnością, zarówno pod względem wyników technologicznych, jak i przyszłego wprowadzenia na rynek.

Komisja utworzy unijne centra innowacji i zastępowania chemikaliów, których zadaniem będzie przezwyciężanie barier dla innowacji oraz przyspieszenie rozwoju bezpieczniejszych i bardziej zrównoważonych rozwiązań, a także przeanalizuje oparte na współpracy podejścia do zastępowania określonych chemikaliów. Centra te, inspirowane modelem INCITE, pomogą przedsiębiorstwom, zwłaszcza MŚP, w analizie sytuacji, w określaniu i ocenie alternatyw, rozwijaniu partnerstw i dzieleniu się wiedzą. Chemikalia **bezpieczne i zrównoważone już na etapie projektowania** (SSbD) będą immanentną częścią prac prowadzonych w centrach innowacji, co pozwoli na opracowanie wytycznych technicznych wynikających z innowacji na wczesnym etapie. Ramy SSbD będą promować współpracę między projektantami produktów, przedsiębiorstwami chemicznymi, naukowcami i organizacjami badawczymi. Komisja ułatwi dostęp do niezbędnej infrastruktury cyfrowej i fizycznej w celu opracowania, przetestowania i zwiększenia skali innowacji SSbD.

Centra te będą również analizować oparte na współpracy podejścia do zastępowania określonych chemikaliów i mogłyby stać się ośrodkiem skupiającym unijną sieć centrów zastępowania chemikaliów w celu zapewniania dostosowanego do potrzeb wsparcia technicznego, naukowego i finansowego przedsiębiorstwom, zwłaszcza MŚP, dążącym do zastąpienia substancji niebezpiecznych bezpieczniejszymi alternatywami.

Zmienione zalecenie Komisji w sprawie ram dotyczących chemikaliów SSbD (2025 r.) wzmocni konkurencyjność unijnego przemysłu chemicznego poprzez zwiększenie efektywności procesu innowacji w kierunku bezpieczniejszych i bardziej zrównoważonych alternatyw. Programy „Horyzont Europa” na lata 2025–2027 zapewnią około 120 mln EUR na wsparcie rozwoju i przyspieszenia odkrywania alternatyw dla substancji potencjalnie niebezpiecznych, czemu dodatkowo sprzyja wykorzystanie sztucznej inteligencji i cyfryzacji.

⁽³¹⁾ Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Biotechnologicznej Europy Oparte na Obiegu Zamkniętym to partnerstwo publiczno-prywatne o wartości 2 mld EUR, w którym uczestniczą UE i Konsorcjum Bioprzemysłu (BIC). Finansuje ono projekty mające na celu rozwój konkurencyjnego bioprzemysłu o obiegu zamkniętym w UE 29. Wspólne przedsięwzięcie CBE jest finansowane w ramach wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 i działa zgodnie z zasadami programu „Horyzont Europa” na lata 2021–2031.

⁽³²⁾ Celem partnerstwa Processes4Planet (P4Planet) jest przedstawienie unijnego przemysłu przetwórczego na obieg zamknięty i osiągnięcie ogólnej neutralności klimatycznej na szczeblu UE do 2050 r., przy jednoczesnym zwiększeniu jego globalnej konkurencyjności. P4Planet jest partnerstwem publiczno-prywatnym ustanowionym między A.SPIRE (będącym podmiotem prywatnym) a Komisją w kontekście klastra 4 (technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna) programu „Horyzont Europa”. <https://www.aspire2050.eu/p4planet/about-p4planet>.

⁽³³⁾ Innovative Advanced Materials for Europe (IAM4EU) [Innowacyjne Materiały Zaawansowane dla Europy], partnerstwo publiczno-prywatne (PPP) w ramach programu „Horyzont Europa” na lata 2025–2027 mające na celu wzmocnienie innowacji w dziedzinie materiałów zaawansowanych, co obejmuje produkcję, procesy i zrównoważony rozwój.

Komisja uruchomi *wspólną platformę danych dotyczących chemikaliów* w ramach inicjatywy „jedna substancja – jedna ocena” w celu uproszczenia i zwiększenia przejrzystości dostępu do danych chemicznych.

Przyszły akt w sprawie materiałów zaawansowanych, który ma zostać przyjęty w 2026 r., będzie również stymulować i nagradzać innowacje w sektorze chemicznym. Materiały zaawansowane dostarczają innowacyjnych rozwiązań prowadzących do bardziej wydajnego, zrównoważonego i konkurencyjnego przemysłu. Komisja przedstawi akt w sprawie materiałów zaawansowanych ustanawiający kompleksowe ramy wsparcia całego łańcucha wartości, od badań i rozwoju przez przedsiębiorstwa typu start-up po produkcję i wdrażanie oraz stymulowanie i nagradzanie innowacji w sektorze chemicznym.

Aktualne oceny bezpieczeństwa chemicznego

Innowacje odgrywają również kluczową rolę w zwiększaniu bezpieczeństwa chemicznego poprzez poprawę zarządzania ryzykiem chemicznym i wspieranie rozwoju bezpieczniejszych chemikaliów. Zacieśnienie współpracy w całym chemicznym łańcuchu wartości ma również zasadnicze znaczenie dla stymulowania innowacji w zakresie oceny ryzyka chemicznego. Partnerstwo na rzecz oceny ryzyka związanego z chemikaliami (PARC) jest sztandarową inicjatywą UE w tej dziedzinie. Skupia ono ministerstwa, krajowe agencje ds. zdrowia publicznego i oceny ryzyka, organizacje badawcze i środowiska akademickie.

Metody nowego podejścia „NAM” lub podejścia niewymagające wykorzystywania w badaniach zwierząt oferują nowoczesne, oparte na podstawach naukowych narzędzia dostarczające informacji potrzebnych do oceny ryzyka chemicznego. Mają one kluczowe znaczenie dla przyspieszenia ocen ryzyka i wypełnienia luk informacyjnych oraz są narzędziami racjonalnymi pod względem kosztów. Komisja będzie kontynuować prace nad modernizacją badań chemicznych i przyspieszeniem przejścia na podejścia niewymagające wykorzystywania zwierząt. W ramach inicjatywy „jedna substancja – jedna ocena” w celu poprawy dostępu do danych chemicznych Komisja uruchomi wspólną platformę danych dotyczących chemikaliów. Równolegle Komisja przedstawi plan działania na rzecz stopniowego wycofywania badań na zwierzętach w ocenach bezpieczeństwa chemicznego do 2026 r. Będzie ściśle współpracować z zainteresowanymi stronami w celu promowania metod alternatywnych, aby uniknąć niepotrzebnych testów i obniżyć koszty badań. W planie działania określone zostaną potrzeby opracowania i walidacji metod badawczych niewymagających wykorzystywania zwierząt, zgodnie z wnioskiem Rady.

Komisja:

- Przyspieszy i zwiększy skalę innowacji chemicznych, wykorzystując dobrowolne unijne centra innowacji dla branży chemikaliów (I kw. 2026 r.).
- Zaproponuje akt w sprawie materiałów zaawansowanych w celu stymulowania i nagradzania innowacji w sektorze chemicznym (IV kw. 2026 r.).
- Uruchomi wspólną platformę danych dotyczących chemikaliów, o której mowa w pakiecie „jedna substancja – jedna ocena”.
- Przedstawi plan działania na rzecz stopniowego wycofywania badań na zwierzętach (I kw. 2026 r.).

5. UPROSZCZENIE I USPRAWNIENIE RAM REGULACYJNYCH

Uproszczenie leży u podstaw programu regulacyjnego Komisji, a jego wyraźnym celem jest zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorstw o 25 %, a dla MŚP o 35 % do końca obecnej kadencji Komisji.

5.1. „Pakiety zbiorcze w sprawie uproszczenia”

Do tej pory w 2025 r. Komisja przyjęła pięć „pakietów zbiorczych w sprawie uproszczenia” mających uprościć przepisy i zmniejszyć obciążenia administracyjne dla przemysłu UE. Niektóre z tych wniosków, w szczególności te zawarte w „pierwszym pakiecie zbiorczym w sprawie uproszczenia” z 26 lutego 2025 r., mają bezpośrednie znaczenie dla unijnego przemysłu chemicznego³⁴. „Piąty pakiet zbiorczy w sprawie uproszczenia” z 17 czerwca 2025 r. dotyczy aspektów obronności i zwiększa możliwości wyłączenia przez państwa członkowskie substancji chemicznych w ich postaci własnej, jako składnika mieszaniny lub w wyrobie, jeżeli jest to konieczne w interesie obrony.

W dniu przedstawienia niniejszego planu działania Komisja proponuje, jako pierwszy krok, „szósty pakiet zbiorczy w sprawie uproszczenia”, koncentrujący się w szczególności na unijnych przepisach dotyczących chemikaliów i powiązanych przepisach: rozporządzeniu w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania³⁵ (CLP), rozporządzeniu w sprawie produktów nawozowych³⁶ oraz rozporządzeniu dotyczącym produktów kosmetycznych³⁷. Wniosek przewiduje uproszczenie różnych przepisów dorobku prawnego UE dotyczącego chemikaliów, zapewniając jednocześnie wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska. Przykładowo, we wniosku dokonano przeglądu przepisów dotyczących obowiązkowych rozmiarów czcionki i odstępów między wierszami w oznakowaniu niebezpiecznych chemikaliów określonych w rozporządzeniu CLP w celu umożliwienia przedsiębiorstwom chemicznym skutecznego przekazywania informacji dotyczących substancji i mieszanin. Wniosek ten przyniesie oszczędności dla przemysłu chemicznego szacowane na co najmniej 363 mln EUR rocznie.

Nie ograniczając się do dzisiejszego pakietu zbiorczego w sprawie uproszczenia, Komisja nadal będzie pracowała nad uproszczeniem przepisów UE dotyczących unijnego przemysłu chemicznego. W IV kw. 2025 r. Komisja przyjmie kolejny wniosek zbiorczy mający na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych w przepisach dotyczących ochrony środowiska, który będzie również istotny dla unijnego przemysłu chemicznego.

Do końca roku Komisja przedstawi również pakiet zbiorczy w sprawie uproszczenia ułatwiający kontrolę biologiczną w rolnictwie. Niektóre aspekty, takie jak ułatwienie

(³⁴) Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2006/43/WE, 2013/34/UE, (UE) 2022/2464 i (UE) 2024/1760 w odniesieniu do niektórych wymogów dotyczących sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju i niektórych wymogów w zakresie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju, COM(2025)81 final.

(³⁵) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, Dz.U. L 353 z 31.12.2008, s. 1.

(³⁶) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1009 z dnia 5 czerwca 2019 r. ustanawiające przepisy dotyczące udostępniania na rynku produktów nawozowych UE, Dz.U. L 170 z 25.6.2019, s. 1.

(³⁷) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczące produktów kosmetycznych (wersja przekształcona), Dz.U. L 342 z 22.12.2009, s. 59.

dostępu do biopestycydów na rynku, również będą miały znaczenie dla przemysłu chemicznego.

Systematyka dotycząca zrównoważonego rozwoju

W ramach realizowania „pierwszego pakietu zbiorczego w sprawie uproszczenia” Komisja przyjmie wkrótce zmienione kryteria zasady „nie czyni poważnych szkód” w obszarze zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli, o czym jest mowa w systematyce dotyczącej zrównoważonych inwestycji. W szczególności sprecyzuje i ograniczy zakres dodatku C do aktów delegowanych dotyczących klimatu i środowiska w ramach systematyki dotyczącej zrównoważonego rozwoju³⁸³⁹ w odniesieniu do substancji uwzględnionych w tym dodatku. Zmniejszy to znacznie obciążenie związane z wykazaniem zgodności z systematyką i ułatwi dostęp do zrównoważonego finansowania.

5.2. Ukierunkowany przegląd rozporządzenia REACH

Rozporządzenie w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH)⁴⁰ jest podstawowym unijnym aktem prawnym regulującym chemikalia. Rozporządzenie REACH przyczyniło się do zwiększenia wiedzy na temat chemikaliów poprzez ich rejestrację i ocenę oraz, dzięki zezwoleniom i ograniczeniom, do przeciwdziałania ryzyku stwarzanemu przez niektóre chemikalia. Niektóre procesy w ramach REACH okazały się jednak uciążliwe dla przedsiębiorstw, w szczególności dla MŚP.

Do końca 2025 r. Komisja przyjmie wniosek dotyczący ukierunkowanego przeglądu rozporządzenia REACH w celu uproszczenia przepisów i przyspieszenia procedur dla przemysłu, z uwzględnieniem kwestii konkurencyjności, bezpieczeństwa, i zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska⁴¹.

(³⁸) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2023/2486 z dnia 27 czerwca 2023 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 poprzez ustanowienie technicznych kryteriów kwalifikacji służących określeniu warunków, na jakich dana działalność gospodarcza kwalifikuje się jako wnosząca istotny wkład w zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, w przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrolę lub w ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, a także określeniu, czy ta działalność gospodarcza nie wyrządza poważnych szkód względem któregośkolwiek z innych celów środowiskowych, i zmieniające rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2021/2178 w odniesieniu do publicznego ujawniania szczególnych informacji w odniesieniu do tych rodzajów działalności gospodarczej.

(³⁹) Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2021/2139 z dnia 4 czerwca 2021 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 poprzez ustanowienie technicznych kryteriów kwalifikacji służących określeniu warunków, na jakich dana działalność gospodarcza kwalifikuje się jako wnosząca istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu lub w adaptację do zmian klimatu, a także określeniu, czy ta działalność gospodarcza nie wyrządza poważnych szkód względem żadnego z pozostałych celów środowiskowych, Dz.U. L 442 z 9.12.2021, s. 1.

(⁴⁰) Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów, Dz.U. L 396 z 30.12.2006, s. 1.

(⁴¹) Zob. również komunikat pt. „Pakiet zbiorczy dotyczący gotowości obronnej”, COM(2025) 820 final.

5.3. Rozporządzenie w sprawie ECHA

Ponadto Komisja proponuje niezależne rozporządzenie w sprawie Europejskiej Agencji Chemikaliów (ECHA), aby usprawnić zarządzanie nią i zwiększyć zrównoważony charakter modelu jej finansowania. Ma to na celu umożliwienie ECHA skutecznego wykonywania nałożonych na nią rozszerzonych obowiązków, zwiększenie zdolności ECHA do terminowego wydawania spójnych opinii naukowych, co ma pomóc przedsiębiorstwom w planowaniu przy większej pewności inwestycyjnej. Uproszczenie modelu finansowania zwiększy sprawność operacyjną ECHA i zmniejszy obciążenie administracyjne. Większa sprawność umożliwi również ECHA świadczenie lepszych usług dla przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, co zmniejszy u nich koszty przestrzegania przepisów.

5.4. Zapewnienie pewności odnośnie do PFAS

Trwa ocena naukowa uniwersalnego ograniczenia stosowania PFAS⁴² dokonywana przez komitety ECHA i ma się zakończyć w 2026 r. Komisja po otrzymaniu opinii ECHA zobowiązana jest do jak najszybszego przedstawienia wniosku, którego ogólnym celem jest zminimalizowanie emisji PFAS.

Komisja przeanalizuje zakaz stosowania PFAS w produktach konsumenckich, takich jak kosmetyki, materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością i odzież do noszenia na zewnątrz. W przypadku gdy nie są dostępne odpowiednie alternatywy, jeśli chodzi o funkcję i bezpieczeństwo, dalsze stosowanie PFAS w zastosowaniach przemysłowych może być dozwolone w przypadku zastosowań o krytycznym znaczeniu, np. zdrowie, obronność, półprzewodniki i inne sektory strategiczne⁴³, na ściśle określonych warunkach do czasu znalezienia akceptowalnych zamienników. Odstępstwa dotyczące takich zastosowań będą musiały być obwarowane wymogami dotyczącymi redukcji emisji na wszystkich etapach cyklu życia w celu ograniczenia uwalniania zanieczyszczeń do środowiska oraz wyraźnymi zachętami do wprowadzania innowacji.

Komisja będzie wspierać działania przemysłu prowadzące do ograniczania i remediacji, osiągnięcia większej odporności wodnej, poprawy zdrowia wszechoceanu⁴⁴ oraz rozwiązywania problemu zanieczyszczenia wody, gleby i powietrza.

Aby wesprzeć odejście od PFAS, Komisja realizuje kompleksową strategię łączącą regulacje z innymi środkami. Będą one obejmować ukierunkowane inwestycje w badania naukowe, innowacje prowadzące do stworzenia bezpiecznych i zrównoważonych alternatyw oraz wzmocnioną koordynację między instytucjami UE i państwami członkowskimi, sieciami ekspertów w celu wymiany wiedzy i rozwiązań. Unijne centra innowacji będą priorytetowo traktować działania mające na celu znalezienie bezpiecznych i zrównoważonych alternatyw dla PFAS.

(⁴²) Organy krajowe pięciu państw (Dania, Niemcy, Niderlandy, Szwecja i Norwegia) złożyły do ECHA w styczniu 2023 r. dokumentację w sprawie ograniczeń stosowania wszystkich PFAS.

(⁴³) Komunikat Komisji, Wytyczne w sprawie kryteriów i zasad dotyczących koncepcji „nieodczownego zastosowania” w odniesieniu do prawodawstwa UE związanego z chemikaliami (C/2024/2894).

(⁴⁴) Zob. Europejski pakt na rzecz wszechoceanu, COM/2025/281 final, s. 8.

Komisja będzie promować przejście z PFAS na bezpieczniejsze alternatywy⁴⁵. UE musi podjąć zdecydowane działania w celu oczyszczenia terenów już silnie zanieczyszczonych takimi substancjami. Oczyszczanie powinno opierać się na zasadzie „zanieczyszczający płaci”, przy czym środki publiczne powinny się przeznaczać na oczyszczenie terenów osieroconych, w przypadku których nie można ustalić podmiotu odpowiedzialnego. Chociaż działania w zakresie remediacji są bardzo kosztowne, badania naukowe i innowacje mogą znacznie zmniejszyć te koszty dzięki nowatorskim technologiom, w tym pochodzenia biologicznego, które będą promowane w strategii dotyczącej biogospodarki.

Opracowane zostaną nowe ogólnounijne ramy monitorowania PFAS w celu centralizacji informacji, ustalenia newralgicznych punktów zanieczyszczenia, podkreślenia skutecznych praktyk remediacji oraz zgromadzenia danych pochodzących z odpowiednich przepisów. Komisja przeanalizuje, w jaki sposób najlepiej usprawnić wymianę informacji i komunikację na temat zanieczyszczenia PFAS i zastępowania PFAS, oraz zainicjuje dialog skupiający zainteresowane strony w celu wsparcia całościowego spojrzenia na wyzwania związane z zanieczyszczeniem PFAS. Ponadto, aby rozwiązać problem zanieczyszczenia odziedziczonego, Komisja będzie dążyć do ustanowienia inicjatywy publiczno-prywatnej w celu osiągnięcia przełomu technologicznego w dziedzinie wykonalnych i przystępnych cenowo metod wykrywania i remediacji PFAS.

5.5. Bezpieczeństwo i higiena pracy

Bezpieczeństwo i higiena pracy mają zasadnicze znaczenie nie tylko dla ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników, ale także dla zwiększenia wydajności, konkurencyjności i zapewnienia równych warunków działania we wszystkich sektorach przemysłu. Odbywa się to m.in. poprzez ustanowienie wartości dopuszczalnego stężenia w środowisku pracy na szczecblu UE na mocy dyrektywy w sprawie czynników rakotwórczych, mutagenów i substancji reprotoksycznych (CMRD)⁴⁶ oraz dyrektywy w sprawie środków chemicznych⁴⁷.

Komisja:

- Przyjmie wniosek zbiorczy dotyczący przemysłu chemicznego (III kw. 2025 r.).
- Zmieni kryteria dotyczące zasady „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli na podstawie rozporządzenie w sprawie systematyki dotyczącej zrównoważonego rozwoju (III kw. 2025 r.).
- Przyjmie wniosek dotyczący ukierunkowanego przeglądu rozporządzenia REACH (IV kw. 2025 r.).
- Przyjmie wniosek dotyczący rozporządzenia podstawowego w sprawie ECHA (III kw. 2025 r.).

(⁴⁵) Zob. również Europejska Strategia Odporności Wodnej, COM(2025) 280 final, s. 5–6.

(⁴⁶) Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagenów podczas pracy (szósta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy Rady 89/391/EWG), Dz.U. L 158 z 30.4.2004, s. 50.

(⁴⁷) Dyrektywa Rady 98/24/WE z dnia 7 kwietnia 1998 r. w sprawie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników przed ryzykiem związanym ze środkami chemicznymi w miejscu pracy (czternasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG), Dz.U. L 131 z 5.5.1998, s. 11.

- Przyjmie pakiet zbiorczy w sprawie uproszczenia dotyczący środków ochrony roślin i przyspieszenia dostępu do biopestycydów na rynku (IV kw. 2025 r.).
- Przyjmie wniosek w sprawie zmniejszenia obciążeń administracyjnych w przepisach o ochronie środowiska (pakiet zbiorczy dotyczący ochrony środowiska) (IV kw. 2025 r.).
- Zaproponuje ograniczenie stosowania PFAS na mocy REACH na podstawie opinii ECHA na temat dokumentacji w sprawie „uniwersalnego” ograniczenia stosowania PFAS.
- Opracuje ogólnounijne ramy monitorowania PFAS w celu centralizacji danych, a także promowania praktycznych, opartych na nauce rozwiązań prowadzących do zrównoważonej transformacji unijnego przemysłu (IV kw. 2026 r.).
- Rozpocznie dialog skupiający zainteresowane strony w celu wsparcia całościowego spojrzenia na wyzwania związane z zanieczyszczeniem PFAS (II kw. 2026 r.).

6. WNIOSKI

Pomyślna realizacja niniejszego planu działania będzie wymagała wspólnych działań wszystkich zainteresowanych stron, w tym instytucji europejskich, państw członkowskich, przemysłu i społeczeństwa obywatelskiego. Zasadnicze znaczenie będzie miała współpraca w celu stworzenia sprzyjającego otoczenia biznesowego, wspierania inwestycji w dekarbonizację i innowacje, zmniejszenia zależności sektora oraz zapewnienia dostępu do zasobów niezbędnych do zbudowania bardziej konkurencyjnej i zrównoważonej przyszłości.

Komisja zobowiązuje się do ścisłej współpracy ze wszystkimi zainteresowanymi stronami w celu zapewnienia skutecznej realizacji niniejszego planu działania i osiągnięcia jego celów. W związku z tym Komisja będzie prowadzić ścisły dialog z zainteresowanymi stronami, monitorować wyniki niniejszego planu działania i zapewni jego szybką realizację.

W ten sposób możemy zadbać o to, aby unijny przemysł chemiczny nadal odgrywał istotną rolę w gospodarce i społeczeństwie UE, a jednocześnie przyczyniał się do osiągnięcia unijnych celów klimatycznych i środowiskowych.
